

והייתם נקיים מה' ומישראל (במדבר לב כב)

משה מוסר דו"ח מדוייק

"אלה פקודי המשכן משכן העדת אשר פקד על פי משה... כל הזהב העשוי למלאכה בכל מלאכת הקדש ויהי זהב התנופה תשע ועשרים כפר ושבע מאות ושלשים שקל בשקל הקדש. וכסף פקודי העדה מאת כפר ואלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקל בשקל הקדש... ויהי מאת כפר הכסף לצקת את אדני הקדש ואת אדני הפרכת מאת אדנים למאת הכפר כפר לאדן. ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה נויים לעמודים וצפה ראשיהם וחשק אתם. ונחשת התנופה שבעים כפר ואלפים וארבע מאות שקל. ויעש בה את אדני פתח אהל מועד ואת מזבח הנחשת ואת מקבץ הנחשת אשר לו ואת כל כלי המזבח. ואת אדני החצר סביב ואת אדני שער החצר ואת כל יתדות המשכן ואת כל יתדות החצר סביב" (שמות לח כא-לא)

פתח ר' תנחומא בר אבא: (משלי כח) 'איש אמונות רב ברכות'... איש אמונות - זה משה שהוא נאמנו של הקב"ה שנאמר (במדבר יב) 'לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא'... אע"פ שהיה משה גזבר לעצמו הוא קורא לאחרים ומחשב על ידיהם שנאמר (שמות לח) 'אלה פקודי המשכן אשר פקד משה' אין כתיב כאן אלא 'אשר פקד ע"פ משה ע"י משה ביד איתמר' (שמו"ר נא א)

"משנגמרה מלאכת המשכן אמר להם: בואו ואני עושה לפניכם חשבון... כך וכך יצא על המשכן. עד שהוא יושב ומחשב שכת באלף ושבעה מאות וה' ועי שקל מה שעשה וויים לעמודים. התחיל יושב ומתמיה, אמר: עכשיו ישראל מוצאין ידיהם לאמר משה נטלן. מה עשה האיר הקב"ה עיניו וראה אותם עשויים וויים לעמודים. אותה שעה נתפייסו כל ישראל על מלאכת המשכן... ולמה עשה עמהם חשבון הקב"ה יתברך שמו מאמינו שנא' (במדבר יב) 'לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא' ולמה אמר להם משה בואו ונעסוק במשכן ונחשב לפניכם? אלא ששמע משה ליצני ישראל מדברים מאחריו שנאמר (שמות לג) 'והיה כבוא משה האהלה ירד עמוד הענן ועמד פתח האהל ודבר עם משה' (שם) 'והביטו אחרי משה' ומה היו אומרים? ר' יוחנן אמר: אשרי יולדתו של זה ומה היא רואה בו כל ימיו הקב"ה מדבר עמו כל ימיו הוא מושלם להקב"ה זהו והביטו אחרי משה ר' חמא אמר: היו אומרים חמי קדל דבריה דעמרס, וחבירו אומר לו: אדם ששלט על מלאכת המשכן אין אתה מבקש שיהא עשיר? כששמע משה כך א"ל משה: חייכם נגמר המשכן אתן לכם חשבון (שמו"ר נא ו)

יוסף מעביר הכסף לפרעה

"ויושב יוסף את אביו ואת אחיו ואת אחיו ויתן להם אֶחָזָה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּמִיטַב הָאָרֶץ בְּאֶרֶץ רְעַמְסֵס פְּאֶשֶׁר צֹנָה פְרָעָה. וַיְכַלְכֵּל יוֹסֵף אֶת אָבִיו וְאֶת אֶחָיו וְאֶת כָּל בְּיַת אָבִיו לָחֵם לֶפֶי הַטָּף... וַיִּלְקֹט יוֹסֵף אֶת כָּל הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וּבְאֶרֶץ כְּנָעַן בְּשִׁבְרֵי אֲשֶׁר הֵם שְׂבָרִים וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת הַכֶּסֶף בְּיַתָּה פְרָעָה" (בראשית מז יא-יד)

"וילקט יוסף את כל הכסף וגוי" - סיפר הכתוב זה וגמר הענין בכל הפרשה להודיע מעלות יוסף בחכמה בתבונה ובדעת, וכי היה איש אמונים שהביא כל הכסף בית פרעה, ולא עשה לעצמו אוצרות כסף ומטמוני מסתרים בארץ מצרים או לשלחו לארץ כנען, אבל נתן למלך הבוטח בו כל הכסף וקנה לו את האדמה גם הגופות, ומצא בזה חן גם כן בעיני העם כי השם הוא המצליח את יראיו (רמב"ן שם)

"ויבא יוסף את הכסף ביתה פרעה" - שלא הורה לעצמו היתר בכל עמלו לקחת דבר לעצמו (ספורנו שם)

"וילקט יוסף... ויבא את הכסף ביתה פרעה" – פשוט, כי מאחר שבאו אביו ואחיו לא רצה שיחשדו אותו המצרים שהוא נותן את הכסף להם, לכן 'ויבא את הכסף ביתה פרעה' (פה קדוש לרב יצחק מוואלאז'ין. וראה ברכת אמונה לרב יצחק גליקמן עמ' קצד)

לצאת ידי הבריות

ר' שמואל בר נחמן אמר בתורה ובנביאים ובכתובים מצינו שצריך האדם לצאת ידי הבריות כדרך שצריך לצאת ידי המקום. בתורה מניין 'והייתם נקים מה' ומישראל'. בנביאים 'אל אלהים ה' הוא יודע וישראל הוא ידע'. בכתובים מניין 'ומצא חן ושכל טוב וגו' (ילקוט שמעוני במדבר רמז תשפו)

גבאי צדקה

גבאי צדקה שאין להם עניים לחלק פורטין לאחרים ואין פורטין לעצמן. גבאי תמחוי שאין להם עניים לחלק מוכרין לאחרים ואין מוכרין לעצמן משום שנאמר והייתם נקים מה' ומישראל (פסחים ג.)

גבאי צדקה... אפילו נותן לו חברו מעות שהוא חייב לו, אפילו מצא מעות בדרך - אינו רשאי ליטלן, משום שנאמר והייתם נקיים וגו' (ילקוט שמעוני במדבר רמז תשפו)

התורם

"...אין התורם נקנס לא בפרגוד חפות, ולא במנעל, ולא בסנדל, ולא בתפלין, ולא בקמי... שפא יעשיר, ויאמרו מתרומת הלשכה העשיר. לפי שאדם צריך לצאת ידי הבריות כדרך שצריך לצאת ידי המקום, שנאמר והייתם נקיים מה' ומישראל, ואומר (משלי ג) ומצא חן ושכל טוב בעיני אלקים ואדם" (שקלים ג ב)

הבקיאים בלחם הפנים ובקטורת

בית גרמו היו בקיאים במעשה לחם הפנים ולא רצו ללמד. שלחו חכמים והביאו אומנין מאלכסנדריא של מצרים והיו יודעין לאפות כמותן ולא היו יודעין לרדות כמותן. שהללו מסיקין מבחוץ ואופין מבחוץ והללו מסיקין מבפנים ואופין מבפנים, הללו פיתן מתעפשת והללו אין פיתן מתעפשת... מעולם לא נמצאת פת נקיה ביד בניהם שלא יאמרו ממעשה לחם הפנים זה ניזונין לקיים מה שנאמר והייתם נקים מה' ומישראל.

בית אבטינס היו בקיאים במעשה הקטורת ולא רצו ללמד. שלחו חכמים והביאו אומנין מאלכסנדריא של מצרים והיו יודעין לפטם כמותם ולא היו יודעין להעלות עשן כמותן. של הללו מתמר ועולה כמקל של הללו מפציע לכאן ולכאן... מעולם לא יצאת כלה מבושמת מבתיהן וכשנושאים אשה ממקום אחר מתנין עמה שלא תתבסם שלא יאמרו ממעשה הקטורת מתבסמין לקיים מה שנאמר והייתם נקים מה' ומישראל (יומא ח.)